

Orde houden

Algemeen

Orde houden is voor de meeste studenten en startende docenten één van de grootste uitdagingen wanneer ze voor de klas staan. Verschillende stagebegeleiders hebben daarom een lijst gebrainstormd met suggesties die je kunt gebruiken om je eigen handelen bij het orde houden te verbeteren. Het doel hiervan is niet om elke suggestie één-op-één over te nemen, maar om door de lijst te kijken welke van deze suggesties bij jou passen en er een aantal in de praktijk te brengen. Het uiteindelijke doel is natuurlijk om deze suggesties niet meer nodig te hebben en je pedagogisch handelen te automatiseren.

Aanpak

Oriënteren

1. Lees de lijst met 'suggesties betreffende het orde houden' helemaal door (zie Bijlage 1).
2. Maak voor jezelf een top 5 van suggesties die je graag in de praktijk zou willen brengen en herschrijf de suggesties (eventueel) in je eigen woorden.
3. Beschrijf per suggestie:
 - Waarom is het belangrijk dat je deze suggestie gaat volgen?
 - Wat verwacht jij dat het effect/de opbrengst gaat zijn in jouw klassensituatie?
 - Welke uitdagingen voorzie je bij de uitvoering hiervan?
 - Hoe ga je deze suggestie praktisch uitvoeren? Zorg ervoor dat je hier niet theoretisch schrijft, maar echt heel praktisch: Welke observeerbare handelingen en acties ga jij uitvoeren? En wanneer? In welke situaties? Etc.
4. Maak een top 5 van suggesties die totaal niet bij jou passen en herschrijf de suggesties (eventueel) in je eigen woorden.
5. Beschrijf per suggestie:
 - Waarom wil je deze suggestie niet volgen?
 - Wat staat je tegen?
 - Zou het je toch iets op kunnen leveren, en zo ja, wat dan?

Oefenen en realiseren

Nadat je stap 1 t/m 5 hebt uitgevoerd, kun je in de klas aan de slag. Probeer niet meteen alle vijf de suggesties uit. Kies er één uit en oefen deze met je uitgewerkte plan (stap 4) in een klassensituatie. Als je het spannend vindt, kun je eerst oefenen in een klas waar het orde houden al goed gaat. Vervolgens kun je het toepassen in een meer uitdagende klas.

Analyseren

Zodra je alle vijf de suggesties in de praktijk hebt gebracht, ga je met je werkplekbegeleider om de tafel om te evalueren. Gebruik hiervoor eventueel de volgende vragen:

- Wat was het effect van het toepassen van je plan per uitgekozen suggestie? Bespreek het gedrag van de leerlingen, jouw eigen gedrag en de interactie daartussen.
- Welke suggestie werkte het beste en waarom?
- Welke suggestie had het minste effect en waarom?
- Hoe kun je het plan dat je bij stap 4 hebt gemaakt, op basis van je ervaringen in de les, verder aanpassen en verbeteren?
- Wat heeft je werkplekbegeleider geobserveerd tijdens de lesbezoeken? Ziet hij of zij verschil in je handelen?
- Welke tips en tops heeft je werkplekbegeleider nog voor jou?

Je kunt deze opdracht zo vaak herhalen als je wilt. Mocht een gekozen set van vijf suggesties niet het gewenste effect hebben gehad (ook niet na evaluatie en bijstelling), dan kies je weer vijf nieuwe suggesties uit en begin je opnieuw bij stap 1.

Bijlage 1: suggesties betreffende het orde houden

Uit: Victor van Geel, *"De orde in orde vernieuwd"*

1. Wees duidelijk en consequent. Laat niet in het midden watje bedoelt, verwacht, eist. Houd je beloften en voer elk dreigement ook uit. Laat er niet een soort niemandsland zijn. Laat het niet van je humeur afhangen hoe en of je de regels toepast.
2. Wees opgeruimd en heb gevoel voor humor. Slechte zin afreageren op leerlingen is oneerlijk en verscherpt het machtsaspect in de verhouding op een negatieve manier. Lach mee als leerlingen echt geestig zijn. Maak geen grappen ten koste van anderen en laat evenmin toe dat leerlingen dat doen.
3. Wees niet bang toe te geven dat je een fout gemaakt hebt. Uiteraard moet dit niet te vaak voorkomen, maar als het zonneklaar blijkt, is erkennen beter dan smoesjes, want anders wekt dit naast de indruk van ondeskundigheid ook nog die van lafheid.
4. Vraag leerlingen nooit iets dat ze niet kunnen volbrengen. Dit komt neer op het kleineren van leerlingen. Vooral in verband met dreigementen moet je oppassen: 'Als ik vandaag nog één woord hoor dan..' Dat verlies je en wat betekenen je boze waarschuwingen dan nog?
5. Wees vastberaden maar niet geobsedeerd door discipline en gehoorzaamheid. Zoek geen confrontaties om je 'macht' over leerlingen te demonstreren. Probeer de orde te regelen met opvallende non-verbale signalen.
6. Bereid je lessen steeds goed voor. De eerste regel van preventie. Wat voor constructief effect gaat er immers uit van het omgekeerde?
7. Klee en gedraag je correct. Loop er niet slonzig bij; het wekt het idee dat het bij jou niet zo nauw komt. Gooi niet met materialen. Maak het bord helemaal schoon. Schrijf netjes.
8. Houd de activiteit van de leerlingen gaande. Laat ze veel doen. Want, aldus Confucius- en dat was niet de geringste der wijsgeren-: Ik hoor en vergeet, ik zie en onthoud, ik doe en begrijp. En de bezige leerling heeft geen aandacht voor verstoring of een verstoorder.
9. Spreek pas als je ieders aandacht hebt. Doe dit consequent. Eis het ook als leerlingen spreken.
10. Ken de namen van de leerlingen. Niets is uiteraard hinderlijker dan een leerling te moeten corrigeren die je moet aanduiden met 'Hé, jij daar, nee niet jij, jij met dat rode truitje, ja jij...'

-
- 11.** Plaats de leerlingen zoals jij ze wilt hebben. Doe dat althans zeker in het begin zo. Als een klas voor het eerst komt, kan je al zelfs een plattegrond maken en de leerlingen op de voorbestemde plaats laten gaan zitten.
 - 12.** Wees vriendelijk. Vriendelijkheid blijft een algemeen door leerlingen gewaardeerde eigenschap. Het is overigens zeker iets anders dan sulligheid.
 - 13.** Houd je aan je beloften. Pas ervoor op dat leerlingen een geldig excuus toch maar moeilijk accepteren. Beloof niet lichtvaardig, bijv. in strijd met de schoolregels.
 - 14.** Zorg dat ieder je goed kan zien en horen. Maak een klassenopstelling die dat mogelijk maakt.
 - 15.** Praat zelf niet al te veel. Luisteren is op den duur tamelijk saai. Groepsdiscussies of af en toe even een 'praatpauze' geven leerlingen ook de kans het woord te voeren.
 - 16.** Zorg als student of beginner dat je de regels van de school ten aanzien van straffen kent.
 - 17.** Straf liever streng, maar zelden. Matige en frequente straffen worden vertrouwd en verliezen hun effect.
 - 18.** Zorg ervoor dat je de overige gewoonten en regels kent; de rol van de conciërge, directie en stafleden; regels met betrekking tot roken, eten, drinken, toegang tot lokalen, en dergelijke. Dit is heel belangrijk voor beginners; leerlingen kennen die regels wél en kunnen jouw onwetendheid misbruiken tot eigen voordeel. Zorg dat je allerlei concrete gewoonten al kent. Vraag ze aan je collega's.
 - 19.** Stuur leerlingen zeker niet te snel uit het lokaal.
 - 20.** Behandel leerlingen met respect. Ook een wanordelijke leerling, anders lokt dit tegenreacties uit en dat kan leiden tot een escalatie.
 - 21.** Denk niet voortdurend aan jezelf, maar aan de leerlingen en het onderwerp. Deze instelling behoed je ook voor al te veel zenuwen.
 - 22.** Wees jezelf en wees echt. Alleen een eigen stijl kan je op lange termijn volhouden.
 - 23.** Maak je les zinvol en interessant.
 - 24.** Haal werk efficiënt op en corrigeer snel. Het leereffect van feedback is het grootst als de feedback meteen na het betreffende gedrag (toets en dergelijke) gegeven wordt.
 - 25.** Wees in het begin niet te vriendschappelijk.

26. Stel regels samen met de klas op en laat de zin ervan goed duidelijk worden. Maak er niet teveel (5 à 6).

27. Zorg af en toe voor eigen feedback. Nodig een collega uit om te observeren of maak een opname als je bezig bent. Bekijk je eigen gedrag eens kritisch.

28. Zie erop toe dat je instructies ook uitgevoerd worden. Stel dus redelijke eisen, maar ga daar niet mee sjoemelen.

29. Behoed je voor vriendjes en zondebokken. Flirt niet met leerlingen; het wordt ook door anderen zeker opgemerkt en leerlingen vinden praten/roddelen over hun leraar een belangrijk onderwerp.

30. Zorg ervoor dat de klas er opgeruimd uit ziet.

31. Verdeel uw aandacht voortdurend over de hele klas.

32. Stoor een klas die aan het werk is nooit, en zeker niet bij een toets.

33. Houd iets achter de hand voor leerlingen die sneller klaar zijn. Een leerling die zich verveelt is in verband met de 'orde' gevaarlijk.

34. Houd vanaf het begin van de les de belhamels goed in de gaten. Demp ieder begin van verstoring effectief.

35. Beloon het goede. Maak complimenten.